

Про 29-у сесію Комітету експертів Ніццького союзу: ОСОБИСТІ ВРАЖЕННЯ ТА НОТАТКИ УЧАСНИКА

Вікторія ГРИЩЕНКО,

професіонал з інтелектуальної власності відділу патентної інформації
відділення нормативно-інформаційного забезпечення Укрпатенту,
м. Київ

Зміни — закон життя.

І ті, хто дивиться тільки в минуле чи лише на сьогоднішнє,
безперечно — пропускають майбутнє.

Джон Ф. Кеннеді

У травні поточного року відбулася чергова сесія Комітету експертів Ніццького союзу (далі — Комітет експертів). На перший погляд — звичайна сесія: не ювілейна, не запроваджено нової редакції Міжнародної класифікації товарів і послуг для реєстрації знаків (МКТП), не прийнято жодних рішень, які можуть внести кардинальні зміни до принципів її функціонування. Але, як казав Уїнстон Черчилль: *«Удосконалюватися — значить мінятися, бути досконалим — означає змінюватися часто»*.

Однак про все по черзі. На початку сесії Генеральний директор Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) Френсіс Гаррі (*Francis Gurry*) привітав присутніх та наголосив на особливій важливості рішень Комітету експертів з огляду на стрімкий розвиток Мадридської системи, відмітив надзвичайну насиченість і складність Порядку денного цієї сесії й побажав успіхів та натхнення в роботі. Це налаштувало на робочий лад. Хочеться описати атмосферу ділового натхнення, але часто слова безсилі перед відстанню й часом. І

тут у нагоді знов-таки Черчилль: *«Кращий спосіб залишатися послідовним — це змінюватися разом з обставинами»*. Ось так, змінюючи обставини, у нашому випадку текст МКТП, змінювалися й учасники сесії Комітету експертів, набуваючи нових знань, прояснюючи незрозуміле й роблячи, чи принаймні намагаючись зробити складне простим і чітким.

Одразу треба нагадати, особливо тим, хто пильно стежить за роботами з внесення нових, модифікування наявних та за розширенням переліку товарів/послуг у існуючих концептах, що всі рішення, які приймаються Комітетом експертів, запроваджуються з урахуванням положень статті 3(7)(а) та (б) Ніццької угоди про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків (далі — Ніщська угода). Це означає, що навіть якщо було прийнято рішення про перенесення групи товарів чи послуг до іншого класу, то таке рішення набуде чинності при запровадженні нової редакції класифікації, що відбувається один раз на п'ять років. Зауважу, що поточна, 11-а редакція, яка

набула чинності у 2017 році, зберігатиме чинність принаймні до 2022 року, і ось тоді будуть втілені всі рішення щодо перенесень товарів та/чи послуг до інших класів, винесені протягом 2018-2021 років, які були прийняті більшістю в чотири п'ятих голосів присутніх на кожній із сесій протягом вищезгаданих років.

Однак повернемося до особистих вражень. Перш за все, вражає атмосфера ділової доброзичливості, яка панує на сесіях. Представники відомств, які вносили або коментували пропозиції, оприлюднені через сервіс електронного форуму (далі – e-forum), ніколи не відмовлялися дати докладні пояснення щодо них, до найменших дрібниць роз'яснювали всі нюанси пропозицій. До речі, мене особисто вразила ситуація щодо пропозицій з внесення до переліку товарів цілого пласта, пов'язаного з рослинами роду коноплі, зокрема канабісу та марихуани, на медичні та інші потреби. Це питання викликало дуже жваві дискусії, оскільки питання легалізації легких наркотичних речовин, до яких відносять і вищезгадані, занадто дискусійне в усьому світі. У деяких країнах вживання канабісу і марихуани на медичні потреби дозволено, нехай і з великими застереженнями. У деяких країнах вони повністю заборонені. У інших країнах, до яких відноситься й Україна, наразі ведуться роботи з легалізації таких речовин. Представники країни, яка висунула пропозицію щодо внесення до переліку товарів канабісу і марихуани на медичні потреби, дуже влучно пояснили позицію їхнього відомства, що коротко можна передати словами: *«Так, у нас такі речовини теж поза законом, але ж заявники подають...»*. Це ілюструє підхід прогресивних країн, який, на мою особисту думку, можна виразити так: *«Краще дозволити і контролювати обіг, ще й отримати зиск від цього, ніж мати непередбачувані наслідки від безконтроль-*

ного розповсюдження таких речовин». Було ще багато пропозицій, які дивували чи змушували серйозно замислюватися над ними, так що до кожної з них можна застосувати вислів давньогрецького драматурга Софокла: *«На світі все колись було вперше»*.

Іншим цікавим моментом сесії були обговорення, присвячені темі дискусії щодо якої тривають вже декілька років – назви типових регіональних продуктів, зокрема продуктів харчування, та споріднені питання. Як приклад, можна навести такі досить екзотичні формулювання, як «якіторі», «юба», «ломпер» тощо, назви яких звичні для певних країн чи територій і не дуже поширені на інших, однак продукти, які описуються такими словами, зокрема, у вільному перекладі: «м'ясо, приготоване на грилі на рожнах», «плівка з соєвого молока», «тонкі картопляні коржикі» відповідно – досить розповсюджені у різних частинах світу, просто мають інші назви, але зрозумілі за описом. Тому «загальновідомість», якою часто аргументували внесення продуктів такого типу в переліки товарів та/чи послуг, у деяких випадках була досить неявною. У результаті обговорення було вироблено спільне рішення щодо того, що має вважатися «загальновідомими» поняттями, та визначено перелік слівників і довідників, дефініції з яких мають вирішальне значення з цього питання. Такими словниками були визнані, зокрема, Оксфордський словник (Oxford English Dictionary), Кембриджський словник (Cambridge Advanced Learner's Dictionary), словник Мерріам-Вебстер (Webster's American Dictionary of the English Language) – англійською мовою, словник «Петі Ларусс» (Les Ditions Larousse) – французькою мовою. Представники відомств, які брали участь у дослідженні або дискусіях стосовно цього питання, зауважували, що до уваги можуть братися й інші джерела інформації, зокрема

статті з Вікіпедії, різноманітні публікації в профільних або фахових виданнях, онлайн-словник слів та фраз англійського сленгу (Urban Dictionary) тощо, але вищезгаданий перелік визначених словників має перевагу при прийнятті відповідних рішень.

Варто відзначити, що під час робочих обговорень пояснення представника України, яка й ділиться з вами своїми особистими враженнями у цій статті, стало вирішальним для прийняття відповідного рішення, зокрема, щодо обговорення стосовно продукту «пастила», неоднозначність тлумачення якого в Оксфордському словнику могла ввести в оману представників інших країн та призвести до викривлення розуміння суті та природи походження зазначеного продукту і, відповідно, віднесення його до невірної категорії харчових продуктів. Зокрема, Оксфордський словник дає таке тлумачення слову «пастила»: *«Тип марокканського м'ясного пирога, як правило, з начинкою з гострого м'яса та абрикосів, із зацукрованою скоринкою»*. Зрозуміло, що товар, який продається в наших магазинах, не має нічого спільного з описаним, а є кондитерським виробом з протертих і зварених із цукром фруктів, здебільшого яблук, і збитих яєчних білків. Відмінність між назвами полягає в семантиці слова та місці наголосу (Оксфордський словник пропонує ставити його на другому складі), а звична пастила із фруктових солодошів могла б стати пирогом з м'ясом.

Ще однією «гарячою темою» сесії було обговорення стосовно перегляду заголовків класів послуг, що викликало дискусію представників різних відомств. Як наслідок, частина найбільш суперечливих пропозицій була модифікована, а частина – прийнята в цілому. Представники відомств, які активно коментували пропозиції на e-forum, так само енергійно відстоювали свої позиції. Представники відомств з помірковани-

шою позицією щодо необхідності кардинальних чи принаймні суттєвих змін у заголовках класів дотримувалися більш нейтральної позиції, що можна коротко передати виразом – «заявникам буде незручно».

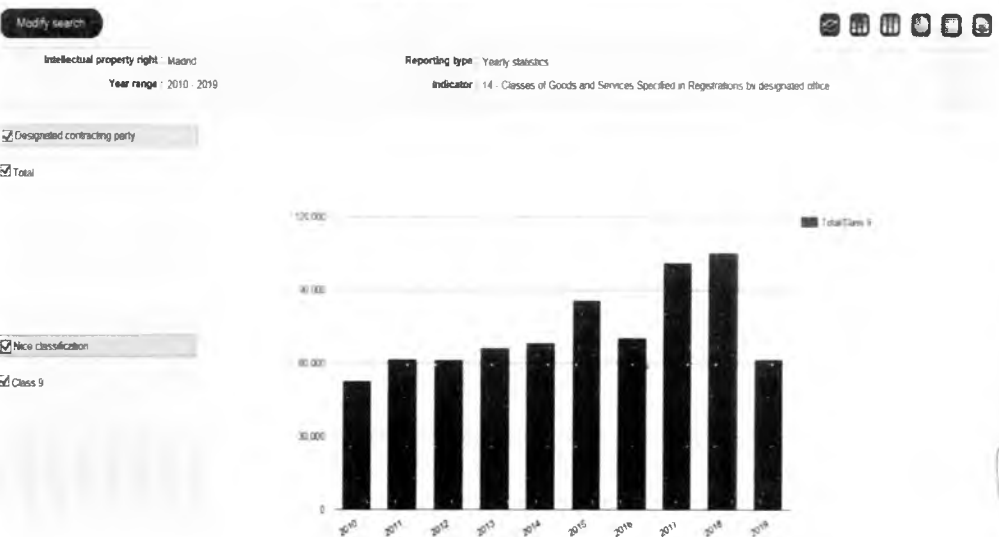
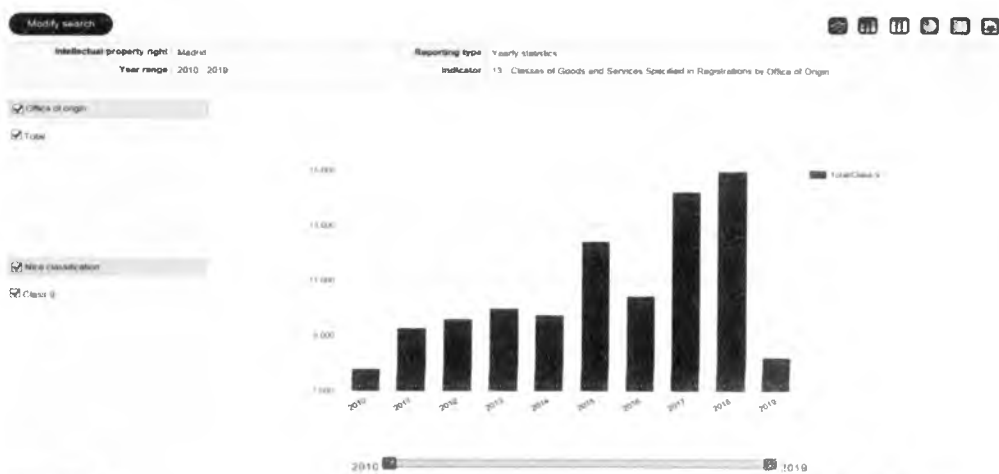
Окремо обговорювалися пропозиції щодо змін у заголовках класів та в пояснювальних примітках до них, стосовно яких представники Секретаріату Міжнародного бюро ВОІВ наголошували на необхідності врахування в разі їх прийняття відповідних положень Ніщської угоди, про які згадувалося вище, тобто статті 3 (7) (а) та (б). Пропозиції, які були прийняті Комітетом експертів з такими застереженнями, набудуть своєї чинності при запровадженні нової, 12-ї, редакції МКТП, про що йшлося вище.

Ще одне цікаве й важливе обговорення стосувалося реструктуризації класу 9, який створювався переважно як клас для електронного обладнання, а нині включає фактично п'ять основних груп товарів: наукові, дослідницькі прилади та інструменти, інформаційно-технологічне та аудіовізуальне обладнання, апарати та прилади для регулювання розповсюдження й використання електричної енергії, оптичні апарати та прилади, а також захисне обладнання, і це не кажучи про те, що він є класом, який містить товари надсучасних технологій, таких як певні категорії роботів та товари в цифровому форматі тощо. Питання щодо реструктуризації класу, а фактично зменшення його вобсягах та охопленні, неодноразово пропонувалося до розгляду, зокрема відомством США. Основним аргументом було те, що клас занадто великий і включає досить різноманітні товари. До речі, перші спроби впорядкувати клас були зроблені ще на 21-й сесії Комітету експертів, яка відбулася далекого нині 2010 року. Тоді пропонувався досить цікавий підхід, який не призводив до необхідності вносити зміни до заголовку класу та пояснювальних приміток до нього:

створення нових підкласів у класі 9, а саме – класів 9А, 9В або класів 9.1, 9.2 тощо. Як альтернатива пропонувалося створення нових класів після 45-го, але тоді ця концепція була настільки складною, що була майже одностайно відхилена. На 22-й сесії Комітету експертів було запропоновано виділити з класу 9 категорію товарів, що належать до оптичних, як досить компактну й таку, що найменше перетинається з іншими класами. Однак така пропозиція не отримала підтримки в чотири п'ятих голосів присутніх, що необхідно за положеннями статті 3(7)(а) та (б) Ніццької угоди. Відомство США не

полишало спроб проведення реструктуризації, проводило опитування відомств, пропонувало інші шляхи реалізації, проте, досі не вироблено підходу, який влаштовував би принаймні більшість провідних відомств світу. З тих пір клас доповнився ще багатьма товарами, досить різномірними, і є одним з найбільш популярних серед заявників. Нижченаведені діаграми, узяті з офіційного веб-сайту ВОІВ, ілюструють це твердження.

Саме тому 9-й клас залишається «у зоні особливої уваги». Однак і цього року на сесії Комітету експертів не було досягнуто згоди щодо принаймні шля-

хів його реструктуризації, яких, нагадаю, існує два: перенесення частини товарів до інших, споріднених класів, та утворення нового класу чи класів, які звуться охоплення товарів і будуть надалі поповнюватися подібними товарами. Попри два неофіційні голосування щодо визначення найбільш прийнятнього для представників більшості відомств — членів Ніццької угоди шляху подальшої роботи, знов-таки ніякого одностайного рішення прийнято не було. Частина делегатів віддали перевагу перенесенню товарів з 9-го класу до інших, однак представники відомств, які не підтримали таке рішення, зауважили, що воно надасть тільки короткострокову перевагу, а надто велика кількість змін може внести плутанину для користувачів і призведе до збільшення обсягу робіт відомств. Тому представники США, які й любіють подібні рішення, змирилися, що роботи з цього питання триватимуть, і погодилися й надалі їх вести. Ще Йоганн Вольфганг фон Гете зауважував: *«Рішенням всякої проблеми служить нова проблема»*, тому дискусії із зазначеного питання триватимуть.

Складалося враження, що рішення щодо 9-го класу трохи «знизило» рівень натхнення представників США, тому наступне, також дискусійне і проблемне, питання з не менш тривалою історією обговорення — щодо класифікування диспенсерів — що ініціювало саме відомство США, було просто відкликано і запропоновано до розгляду на наступній сесії Комітету експертів. Суть питання полягала у пропозиції представників відомства США щодо більш чіткого класифікування диспенсерів, не тільки з урахуванням матеріалу (металу/неметалу), з якого їх зроблено, і функції/призначення таких пристроїв у різних класах, зокрема у класах 7, 9, 10, 16 та 18, а й у додаванні нових товарів до переліку, а саме до 6-го та 20-го класів, що, на думку представників відомства,

могло б допомогти в більш чіткому ідентифікуванні подібних товарів. Тобто вони воліли покласти в основу класифікування принцип, чітко сформульований Брюсом Лі: *«Вершина ідеальності в простоті»*. Однак думки делегатів сесії Комітету експертів не збіглися, через що обговорення питання в черговий раз було відкладено. Навіть хотілося підбадьорити делегатів від США, і нагадати вислів Уїнстона Черчилля: *«Песиміст бачить труднощі при кожній нагоді, оптиміст в кожних труднощах бачить можливості»*, однак це вже ліричні відступи.

А роботи тривали. Було ще багато цікавих і неоднозначних обговорень з різних питань, було багато й рутинної роботи. Частина питань, винесених на розгляд, була відкладена до наступної сесії через великий обсяг матеріалу для опрацювання, брак часу та необхідність додаткового обговорення на e-forum. Серед таких питань були й декілька пропозицій, які вносилися від імені України. Щодо них точилася дискусія на e-forum, оскільки послуги, які пропонувалися до розгляду Комітетом експертів, зокрема *«tuning bodies for auto mobiles»* та *«aerography services for auto mobiles»*, які вільно можна перекласти як «тюнінгування кузовів автомобілів» чи «послуги з тюнінгу кузовів автомобілів» та «послуги з аерографії для автомобілів» відповідно, є досить актуальними для заявників багатьох країн, однак, слова, вжиті у формулюванні назв послуг, мали відмінності у їх семантиці англійською мовою зі змістом, який вкладався при формуванні пропозицій. Тому на наступній сесії Комітету експертів, яка має відбутися навесні 2020 року, нас очікують цікаві обговорення, що стосуються як уже внесених, так, можливо, й додаткових пропозицій, які виноситимуться від імені України. На мою особисту думку, це дуже важливо для формування в очах світової спільноти позитивного іміджу України як рів-

ноправного партнера в справі розвитку правової охорони інтелектуальної власності.

У липні на вебсайті ВОІВ був оприлюднений остаточний звіт за результатами сесії, у якому, відповідно до положення статті 4(1) та (2) Ніццької угоди, всі прийняті рішення набули чинності. Тобто з 1 січня 2020 року в світовій системі правової охорони інтелектуальної власності буде запроваджена версія 2020 року 11-ї редакції МКТП – МКТП (11-2020).

В Укрпатенті вчасно розпочалися і нині тривають роботи із створення МКТП (11-2020) у перекладі українською мовою, яка в Україні буде введена в дію відповідним наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі, повідомлення про що завжди оприлюднюються на вебсайті Укрпатенту (<https://ukrpatent.org/uk>) у розділі новин.

Загалом мої особисті враження можна передати виразом «нас багато, і

всі ми різні». Представники різних країн мають різне бачення одних і тих самих питань, у них виникають різні проблеми, які вони розв'язують різними методами, навіть одне й те саме вони називають різними словами, а, вживаючи одне й те саме слово, подекуди мають на увазі зовсім різні речі. Тому класифікація, у нашому випадку, товарів і послуг, і має на меті уніфікувати погляди, підходи, бачення і розуміння різних речей у єдиному руслі. Існує думка, що робота – це часто складно, важко, інколи невдячно, але дослухаємося до Конфуція: *«У всьому є своя краса, але не кожен може її побачити»*.

Сподіваюся, мені вдалося показати читачам той бік роботи Комітету експертів Ніццького союзу, який часто залишається за лаштунками, але який приносить гармонію, нехай не скрізь, не завжди, і лише в маленьку частинувеликої системи під назвою «Світова система правової охорони інтелектуальної власності», але ж приносить...

A